

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені
проф. Поніманської Т.І.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК07 Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Спеціальна освіта. Логопедія

(назва освітньої програми)

Факультет педагогічний

(назва інституту, факультету)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма Психологія виховання та навчання дітей з затримкою
(назва навчальної дисципліни)
психічного розвитку для здобувачів вищої освіти
за спеціальністю 016 Спеціальна освіта

Мова навчання українська

Розробник: Руденко Наталія Миколаївна, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені
проф. Поніманської Т.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та
корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Протокол від “ 27 ” серпня 2019 року № 8

Завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені
проф. Поніманської Т.І.


_____ (підпис) (проф.І.М.Дичківська)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету за спеціальністю
016 Спеціальна освіта

Протокол від “ 30 ” серпня 2019 року № 2

Голова навчально-методичної комісії педагогічного факультету


_____ (підпис) (доц.Н.А.Сяська)
(прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова дисципліна	
Модулів – 2	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка портфоліо майбутнього вчителя-логопеда для роботи з дітьми з ЗПР.		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		2	1-2
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 год. самостійної роботи студента – 5 год.	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Лабораторні	
		8 год.	
		Самостійна робота	
		80 год.	110 год.
		Індивідуальні завдання:	
		20 год.	
Вид контролю:			
екзамен	екзамен		
Передумови для вивчення дисципліни : «Психолого-педагогічний супровід родини, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами», «Педагогіка дошкільна», «Невропатологія з основами психопатології», «Психологія дитяча», «Логопедична корекція системних порушень мовлення», «Інклюзивна освіта», «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення».			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку» належить до дисциплін за вибором циклу професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Мета дисципліни: підготовка фахівця до здійснення психолого-педагогічної діагностики, своєчасної корекції та профілактики затримки психічного розвитку у дітей дошкільного і молодшого шкільного віку засобами спеціального виховання і навчання.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку» є:

- оволодіння системою загальнотеоретичних та спеціальних професійних знань про закономірності спеціального виховання і навчання дітей із затримкою психічного розвитку, про поширеність та симптоматику порушеного психічного розвитку;
- ознайомлення з досягненнями сучасної теорії та практики вітчизняної і зарубіжної спеціальної психології й педагогіки;
- оволодіння науково обґрунтованими методами психолого-педагогічної діагностики, подолання і попередження різноманітних форм затримки психічного розвитку;
- засвоєння основних закономірностей і системи спеціального виховання й навчання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку (ЗПР);
- формування знань, умінь і навичок здійснення корекційно-розвиткової роботи при затримці психічного розвитку;
- засвоєння особливостей психолого-педагогічного впливу при порушеннях інтелектуальної діяльності, сенсорних і рухових вадах;
- використання у психолого-педагогічній практиці знань із суміжних педагогічних, медичних наук.

У ході вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти набувають наступних програмних компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК03. Знання та розуміння предметної галузі та професійної діяльності.

ЗК08. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові компетентності спеціальності:

ФК04. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей з особливими освітніми потребами.

ФК07. Здатність враховувати особливості виховання і навчання дітей з особливими освітніми потребами в освітній роботі.

ФК08. Здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички для оволодіння основами психологічної діагностики та здійснювати корекцію окремих недоліків психофізичного розвитку дітей з важкими порушеннями мовлення.

ФК13. Здатність використовувати сучасні методи діагностики, здійснювати корекційну та реабілітаційну роботу з особами з особливими освітніми потребами.

3.Очікувані результати навчання

За результатами вивчення дисципліни «Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку» здобувачі вищої освіти **повинні:**

ПРН-3. Знати сучасні методи проведення досліджень у галузі спеціальної освіти.

ПРН-6. Орієнтуватись у сучасних методах проведення досліджень у галузі спеціальної освіти; визначати проблему та понятійний апарат дослідження; збирати та аналізувати необхідну інформацію з різних джерел; використовувати персональний комп'ютер для планування експерименту та обробки його результатів.

ПРН-9. Володіти уміньми планування та організації освітньо-корекційної, реабілітаційної роботи з урахуванням вікових і індивідуальних можливостей дітей з особливими потребами та складати прогнози щодо її ефективності.

ПРН-12. Знати способи попередження і подолання порушень психічного та/або фізичного розвитку та особливості навчання і виховання осіб з особливими освітніми потребами.

ПРН-13. Добирати методи логопедичної роботи з особами, які мають різні порушення психофізичного розвитку.

ПРН-15. Організовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання теорії виховання та навчання дітей з ЗПР

Тема 1. З історії розвитку проблеми навчання і виховання дітей з затримкою психічного розвитку.

Анатомо-фізіологічний напрямок дослідження недорозвитку психіки дитини (Д.Ескіроль, Е.Крепелін, Г.Трошин), психолого-педагогічний напрямок (Ж.Філіп, П.Бонкур), медико-психолого-педагогічний напрямок дослідження дітей з інтелектуальними порушеннями у вітчизняній психології та психіатрії (В.Кашенко, Л.Виготський, Л.Божович, О.Лурія). Основні поняття дисципліни: навчання, виховання, розвиток, компенсація, корекція порушеного розвитку, декомпенсація, псевдокомпенсація та ін.

Тема 2. Закономірності нормального психічного розвитку і патології

Поняття про нормальний і порушений розвиток. Середньостатистична норма, функціональна норма, ідеальна норма. Умови нормального психічного розвитку за О.Лурією. Трактатування дизонтогенезу. Закономірності і параметри дизонтогенезу. Класифікація відхилень психічного розвитку В.Лебединського. Характеристика ЗПР за В. Лебединським. Первинні і вторинні симптоми порушеного розвитку.

Тема 3. Клінічна і психологічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку

Поняття «затримка психічного розвитку». Причини виникнення затримки психічного розвитку, форми клінічної неоднорідності дітей із ЗПР. Класифікації порушень інтелектуального розвитку Г.Сухарєвої, В.Ковальова на основі етіопатогенетичного принципу. Диференційно-діагностичні критерії відмежування ЗПР від схожих станів за особливостями мовлення і розумового розвитку. Психологічні особливості дітей із ЗПР.

Змістовий модуль 2. Особливості навчання і виховання дітей із затримкою психічного розвитку

Тема 4. Теоретичні підходи до проблеми виховання та навчання дітей з ЗПР

Виховання як процес формування цілісної особистості. Психолого-педагогічні механізми, прийоми і методи формування особистості дитини з ЗПР. Вікові аспекти виховання дитини з ЗПР. Процес навчання як система діяльностей навчання, учіння. Навчання як управління навчальною діяльністю учнів. Механізми навчання (рефлексивні відносини, зворотний зв'язок). Учіння як діяльність суб'єкта пізнання. Дидактичні принципи. Теорії навчання В. Давидова, Л. Занкова, Л. Виготського, С. Рубінштейна, О. Леонтєва, П. Гальперіна. Засвоєння як центральна ланка навчальної діяльності. Психологічні компоненти засвоєння. Труднощі в навчальній діяльності дітей з ЗПР.

Тема 5. Зміст і організація корекційно-розвивального навчання дітей із затримкою психічного розвитку

Історія спеціальної допомоги дітям з ЗПР в ХХ ст. Групи компенсуючого виду (педагогічної підтримки) у ЗДО. Зміст корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ЗПР у ЗДО компенсуючого виду, дошкільних дитбудинках, дошкільних відділеннях у спецшколах сьомого і восьмого типів, реабілітаційних групах, спецгрупах у ЗДО. Основні змістові напрями програми виховання і навчання дошкільників з ЗПР: взаємодія дорослого з дитиною, емоційний та соціально-моральний розвиток, фізичний і моторно-руховий розвиток, сенсорний розвиток, пізнавальний, мовленнєвий та комунікативний розвиток,

трудове виховання. Досвід спеціальних шкіл і шкіл-інтернатів для дітей з ЗПР. Основні характеристики системи компенсуючого навчання. Корекційні класи для дітей з ЗПР у загальноосвітніх школах.

Тема 6. Прийоми та методи навчання та виховання дітей з ЗПР

Необхідність застосування методів психолого-педагогічного дослідження з метою визначення особливостей розвитку дітей та специфіки застосування форм та видів корекційної роботи в дошкільних, шкільних та реабілітаційних закладах. Використання даних про закономірності розвитку дітей з різним типом дизонтогенезу при аналізі та складанні шкільних та індивідуально-корекційних програм. Визначення прогнозу інтелектуальної та особистісної динаміки розвитку дітей і згідно даних прогнозу створювати моделі їх соціальної інтеграції. Застосування методів та прийомів навчання, виходячи з пізнавальних можливостей та перспектив розвитку дітей з ЗПР. Здійснення індивідуального підходу до дітей з ЗПР на основі знань структури дефекту, соціальних умов виховання, соматичного стану, здібностей, мотиваційної, афективної, сенсорної, когнітивної сфер розвитку їхньої особистості.

Тема 7. Перспективи розвитку навчання та виховання дітей з ЗПР

Профілактика, раннє виявлення і рання комплексна допомога дітям із відхиленнями в розвитку. Причини, завдання й передумови створення системи ранньої допомоги. Досвід організації ранньої допомоги за кордоном. Загальна і спеціальна освіта крізь призму інтеграції та диференціації. Сучасне розуміння поняття «інтеграція». Система сегрегаційних навчальних закладів у СРСР. Поняття інклюзивного навчання. Інтернальна й екстернальна форми інтеграції. Моделі інтегрованого (інклюзивного) навчання.

Змістовий модуль 3.

Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка портфоліо педагога для роботи з дітьми з ЗПР

1. Ведення словника-тезауруса.
2. Підготувати портфоліо майбутнього вчителя-логопеда, яке включає наступні матеріали:
 - методичку діагностики психологічних особливостей дітей з ЗПР;
 - психокорекційну програму для дітей з ЗПР;
 - план заняття з навчання дітей з ЗПР,
 - план виховного заняття з дітьми з ЗПР.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	л	інд	с.р.		л	п	л	інд	с.р.
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальні питання теорії виховання та навчання дітей з ЗПР												
Тема 1. З історії розвитку проблеми навчання і виховання дітей з затримкою психічного розвитку.	15	2	2			11	15				15	

Тема 2. Закономірності нормального психічного розвитку і патології	15	2	2			11	15	2				13
Тема 3. Клінічна і психологічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку	20	4	4	2		10	20		2			18
Разом за змістовим модулем 1	50	8	8	2		32	50	2	2			46
Змістовий модуль 2. Особливості навчання і виховання дітей з затримкою психічного розвитку												
Тема 4. Теоретичні підходи до проблеми виховання та навчання дітей з ЗПР	20	2				18	20					20
Тема 5. Зміст і організація корекційно- розвивального навчання дітей із затримкою психічного розвитку.	20	4	2	2		12	20	2	2			16
Тема 6. Прийоми та методи навчання та виховання дітей з ЗПР	22	4	2	2		14	22	2				20
Тема 7. Перспективи розвитку навчання та виховання дітей з ЗПР	8	2		2		4	8					8
Разом за змістовим модулем 2	70	12	4	6		48	70	4	2			64
Змістовий модуль 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання												

Розробка портфоліо майбутнього вчителя-логопеда для роботи з дітьми з ЗПР	20				20						20	
Разом за змістовим модулем 3	20				20						20	
Усього годин	120	20	12	8	20	80	120	6	4		20	110

6.Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теоретичні підходи до вивчення проблеми навчання і виховання дітей з ЗПР	2
2	Закономірності й параметри дизонтогенезу	2
3	Затримка психічного розвитку як психолого-педагогічна проблема	2
4	Діагностика ЗПР у в умовах спеціального дослідження	2
5.	Організація корекційно-розвивального навчання дітей з затримкою психічного розвитку	2
6.	Прийоми та методи виховання дітей із ЗПР	2
	Усього	12

7.Лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Корекція порушень мовлення у дітей з ЗПР	2
2.	Психокорекційна і психоконсультативна робота з батьками дошкільників з ЗПР	2
3.	Педагогічні і психологічні технології формування навчальної діяльності у дітей із ЗПР в початковій школі	2
4.	Підсумковий колоквиум і тестування здобувачів вищої освіти	2
	Всього	8

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Анатомо-фізіологічний напрям дослідження ЗПР в історії психіатрії	2
2	Самостійна робота над основними поняттями дисципліни: навчання, виховання, розвиток, компенсація, корекція порушеного розвитку, декомпенсація, псевдо компенсація та ін.	2
3	Закономірності нормального психічного розвитку і патології	3
4	З історії розвитку проблеми навчання і виховання дітей з ЗПР	3
5	Ознайомтеся з основними нормативними документами в галузі інклюзивної освіти в Україні	4
6	Проаналізуйте класифікації ЗПР	2
7	Ознайомтеся з діагностичним інструментарієм з метою дослідження психологічних особливостей дітей з ЗПР	3

8	Проведення дослідження пізнавальної діяльності дітей з ЗПР	3
9	Проаналізуйте особливості пам'яті, уваги, сприйняття при ЗПР	3
10	Проаналізуйте особливості розумової діяльності дітей з ЗПР.	3
11	Проведення дослідження емоційно-вольової сфери дітей з ЗПР	3
12	Підготуйте виступ про особливості ігрової діяльності дітей з ЗПР	3
13	Основні прийоми та методи навчання та виховання дітей з ЗПР.	2
14	Зміст і організація корекційно-розвивального навчання дітей з затримкою психічного розвитку	2
15	Проаналізувати проблему здійснення індивідуального підходу до дітей з ЗПР на основі знань структури дефекту, соціальних умов виховання, соматичного стану, здібностей, мотиваційної, афективної, сенсорної, когнітивної сфер розвитку їхньої особистості.	4
16	Проаналізуйте умови організації інклюзивного навчання в класі, де може навчатися учень з ЗПР.	2
17	Розкрийте зміст психологічного супроводу дитини з ЗПР	2
18	Підготовка портфоліо майбутнього логопеда з наступними матеріалами: <ul style="list-style-type: none"> • методи дослідження дітей з ЗПР, • методи навчання дітей з ЗПР. 	8
19	Розкрийте зміст психологічної підтримки сімей, де виховується дитина з ЗПР	2
20	Підготовка до презентації портфоліо методичних матеріалів та колоквиуму	5
21	Написання психолого-педагогічної характеристики на дитину з ЗПР	4
22	Виконання ІНДЗ	15
	Разом	80 год.

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання:

1. Ведення словника-тезауруса.

2. Підготувати портфоліо майбутнього вчителя-логопеда, яке включає наступні матеріали:

- методичку діагностики психологічних особливостей дітей з ЗПР;
- психокорекційну програму для дітей з ЗПР;
- план заняття з навчання дітей з ЗПР,
- план виховного заняття з дітьми з ЗПР.

Форма захисту — публічна презентація портфоліо. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач вищої освіти — 20.

10. Методи навчання : словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); практичний метод (лабораторні та практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату); відео метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); самостійна робота (розв'язання завдань); індивідуальна науково-дослідна робота.

11. Методи оцінювання: усне або письмове опитування; тестування; реферати; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; контрольні роботи, захист лабораторних і практичних робіт; екзамен.

12. Засоби діагностики результатів навчання: екзамен; тести; колоквиум, реферати; презентації результатів виконаних індивідуальних завдань; виконання творчих завдань.

13. Критерії оцінювання результатів навчання.

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки,	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	

			кількість яких незначна			
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача, загалом самостiйно застосовувати її на практицi; контролювати власну дiяльнiсть; виправляти помилки, з-помiж яких є суттєвi, добирати аргументи для пiдтвердження думок			
64-73	D	задовiльно	здобувач вищої освіти вiдтворює значну частину теоретичного матерiалу, виявляє знання i розумiння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матерiал, виправляти помилки, з-помiж яких є значна кiлькiсть суттєвих	Середнiй (репродуктивний)	задовiльно	зараховано
60-63	E	задовiльно	здобувач вищої освіти володiє навчальним матерiалом на рiвнi, вищому за початковий, значну частину його вiдтворює			

			на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ. екзамен виставляється за результатами поточного модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

14. Розподіл балів, що отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий контроль	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				ІНДЗ		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	20	40	185 (100)
11	11	22	6	17	17	11			
Модульний контроль - 10			Модульний контроль - 10				Підсумкове тестування -10		

Коефіцієнт перерахунку $185:100=1,85$

15. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, методичні розробки до проведення семінарських і практичних занять, навчальні посібники, інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, нормативні документи, ілюстративні матеріали, навчальні відеофільми, реєстр методичних вказівок, планів семінарських занять, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо.

16. Питання до підготовки до підсумкового контролю (екзамену)

1. Історія розвитку психологічної допомоги дітям з ЗПР.
2. Теоретичні підходи до проблеми виховання та навчання дітей з ЗПР.
3. Основні принципи психолого-педагогічного обстеження дитини з ЗПР.
4. Клінічна та психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку.
5. Закономірності нормального психічного розвитку і патології.
6. Вимоги до методів психолого-педагогічної діагностики розвитку осіб з ЗПР.
7. Сутність феномену порушеного розвитку.
8. Основні методи психокорекції мовленнєвих порушень у дітей з ЗПР.
9. Особливості відчуття і сприймання у дітей з ЗПР.
10. Особливості уваги дітей з ЗПР.
11. Особливості мислення у дітей з ЗПР.
12. Організація та структура психологічного вивчення дітей з ЗПР.
13. Особливості пам'яті у дітей з ЗПР.
14. Особливості вольової дії у дітей з ЗПР.
15. Особливості особистості дітей з ЗПР.
16. Запропонуйте комплекс заходів з метою корекції пізнавальної сфери дітей з ЗПР.
17. Прийоми і методи психокорекційної роботи з дітьми з ЗПР.
18. Прийоми і методи навчання дітей з ЗПР.
19. Прийоми і методи виховання дітей з ЗПР.
20. Інноваційні методи навчання та виховання дітей з ЗПР.
21. Психологічний супровід і підтримка дітей з ЗПР.
22. Розкрити зміст і напрями корекції труднощів при вивченні мови і читанні дітей з ЗПР.
23. Сформулюйте рекомендації для батьків з питань правильного виховання дитини з ЗПР.
24. Розкрийте загальні та специфічні закономірності психічного розвитку дітей з ЗПР.
25. Охарактеризуйте методи вивчення пізнавальних процесів у дітей з ЗПР.
26. Запропонуйте комплекс заходів з метою корекції мовленнєвих порушень у дітей з ЗПР.
27. Проаналізуйте форми клінічної неоднорідності дітей з ЗПР.
28. Охарактеризуйте методи вивчення емоційно-вольової сфери дітей з ЗПР.
29. Визначити прийоми і методи формування особистості дітей дошкільного віку з ЗПР.
30. Проаналізуйте вплив порушень мовлення на пізнавальну діяльність дитини з ЗПР.
31. Зробіть історичний екскурс у проблему психологічної корекції дітей з ЗПР.
32. Розкрийте умови, за яких забезпечується нормальний психічний розвиток дитини.
33. Скласти клініко-психолого-педагогічну характеристику дітей з ЗПР.
34. Обґрунтуйте специфіку використання тестових методик у процесі діагностики дітей з ЗПР.
35. Охарактеризувати особливості мовленнєвого розвитку дітей з ЗПР.
36. Розкрити сутність профілактики, раннього виявлення і ранньої допомоги дітям із відхиленнями у розвитку.
37. Складіть план обстеження пізнавальних процесів та емоційно-вольової сфери дитини з ЗПР.
38. Описати діагностичні критерії відмежування ЗПР від схожих станів.
39. Розкрийте сутність якісного та кількісного підходів у процесі аналізу експериментальних даних про стан психічного розвитку дитини з ЗПР.
40. Розробіть перспективний план роботи консультативного центру для батьків, котрі виховують дитину з порушеннями розвитку.
41. Поясніть, у чому полягають співвідношення соціальних і біологічних факторів у

розвитку психіки.

42. Розробіть приблизну схему протоколу спостереження за поведінкою дитини дошкільного віку з ЗПР.

43. Обґрунтуйте необхідність психопрофілактики та вчасної корекції особистості дитини з ЗПР.

44. Проаналізуйте моделі інтегрованого навчання у спец освіті.

45. Охарактеризуйте соціальні чинники, що негативно впливають на формування особистості дитини з ЗПР.

46. Складіть план бесіди з батьками про особливості психо-емоційного розвитку дитини з ЗПР.

17. Рекомендована література

Основна

1. Войтко В.В. Психолого-педагогічний супровід дітей з затримкою психічного розвитку Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2017. 48 с.

2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. 3-тє видання, виправлене. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.

3. Інклюзивне навчання: досвід упровадження / уряд. А. А. Колупаєва; ред. рада М. Мосієнко, М. Голубенко, Т. Шаповал, Г. Харук ; авт. кол.: І. Луценко, Д. Романовська, Л. Кирилецька та ін. Київ : ВГ Шкільний світ, 2015. 200 с. (Б-ка Шкільного світу).

4. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Харків: видавництво «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.

5. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: науково-методичний збірник. Вип. 12 / [редкол.: В. В. Засенко, А. А. Колупаєва, Т. П. Вісковатова та ін. ; за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєва] ; НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. Київ, 2017. 184 с.

6. Ужченко І.Ю. Психологія дітей із затримкою психічного розвитку: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ «Луган. нац. ун-т імені Т.Г. Шевченка, 2011. 125 с.

Допоміжна

1. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі / [автор-укладач Л.В.Туріщева]. Харків: Вид. група «Основа», 2011. 111 с.

2. Іщук В., Линник Л., Торбенко О. Кольоротерапія. Технологія застосування кольору у реабілітації та оздоровленні дітей з особливими потребами. *Дефектолог.* 2018. №2. С. 20–22.

3. Колупаєва А.А., Софій Н.В., Найда Ю.М. та ін. Інклюзивна школа: Особливості організації та управління: Навч.-метод. Посібник./ за заг. ред. Даниленка Л.І. 2-ге видання, стереотипне. Київ: ФО – П Парашин І.С., 2010. 128 с.

4. Логопедія. Підручник /За ред. М.К. Шеремет. Вид.5-те. Київ: Видавничий дім «Слово», 2018. 856 с

5. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 4-те видання, перероблене. Київ: «Академвидав», 2018. 408 с.

6. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років «Віконечко»/ за ред. Л.І. Прохоренко. 2018. 236 с.

7. Семизорова В. Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми із ЗПР в ЗДО. Молодша група. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 88 с

8. Шевців З. Основи інклюзивної педагогіки : підручник / З. М. Шевців. Київ: ЦУЛ, 2017. 248 с.


18. Інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej> – програми розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
2. <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> – інклюзивне навчання.
3. <http://logoclub.com.ua> – логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи.
4. <http://www.uasp.org.ua> – українська асоціація корекційних педагогів.

Робоча програма «**Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку**» пере затверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 2020-2021 навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від 31 серпня 2020 року № 7
Завідувач кафедри



(підпис)

(проф.І.М.Дичківська)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
Протокол від 31 серпня 2020 року № 7

Голова навчально-методичної комісії педагогічного факультету



(підпис)

(доц.Н.А.Сяська)
(прізвище та ініціали)

Робоча програма «**Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку**» пере затверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
 Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Робоча програма «**Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку**» пере затверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
 Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Робоча програма «**Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку**» пере затверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
 Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Робоча програма «**Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку**» пере затверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І.

Розділ робочої програми навчальної дисциплін	Зміни і доповнення

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Завідувач кафедри _____ (_____)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету
 Протокол від “___” _____ 20__ року № ___
 Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку
Викладач	Кандидат психологічних наук, доцент, Руденко Наталія Миколаївна
Профайл викладача на сайті кафедри	https://doshkilnardgu.webnode.com.ua/vikladatskij-sklad/rudenko-n-m/
Е-mail викладача:	nataliia.rudenko@rshu.edu.ua
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	
Консультації	Очні консультації – 2 години на тиждень (середа) Он-лайн консультації – 2 години на тиждень (за попередньою домовленістю з викладачем курсу)

Анотація дисципліни

Дисципліна «**Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку**» – один з важливих компонентів підготовки фахівців в галузі спеціальної освіти. Вивчення курсу сприяє оволодінню науково обґрунтованими методами психолого-педагогічної діагностики, подолання і попередження різноманітних форм затримки психічного розвитку; засвоєння основних закономірностей і системи спеціального виховання й навчання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з затримкою психічного розвитку (ЗПР); формування знань, умінь і навичок здійснення корекційно-розвиткової роботи з дітьми з ЗПР.

«Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку» у поєднанні з фаховою компетентністю, психолого-педагогічними знаннями, уміннями та навичками мають забезпечити високий рівень професійної, організаційної, методичної та корекційної діяльності спеціального педагога. Назване зумовлює актуальність викладання дисципліни «Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку» для фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 «Освіта/педагогіка», спеціальності – 016 Спеціальна освіта.

Опанування знаннями з курсу реалізується за допомогою основних організаційних форм навчання: лекцій, практичних (семінарських) занять, консультацій, самостійної роботи тощо. Остання займає провідне місце в системі освітнього процесу та передбачає аналіз конкретних ситуацій, виконання творчих завдань, написання творів тощо.

Силабус упорядковано із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Навчальна дисципліна належить до дисциплін за вибором циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Опис навчальної дисципліни

ВК 07 Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т. І.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова дисципліна	
Модулів – 3	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розробка портфоліо майбутнього вчителя-логопеда для роботи з дітьми з ЗПР		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		2	1-2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 год. самостійної роботи студента – 5 год.	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	4 год.
		Лабораторні	
		8 год.	год.
		Самостійна робота	
		80 год.	110 год.
		Індивідуальні завдання:	
20 год.			
Вид контролю:			
екзамен	екзамен		

Передумови

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку» значно підвищиться, якщо здобувач вищої освіти попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: «Педагогіка дошкільна», «Невропатологія з основами психопатології», «Порівняльна спеціальна педагогіка», «Психологія дитяча», «Логопедична корекція системних порушень мовлення», «Інклюзивна освіта», «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення».

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1. Мета дисципліни: підготовка фахівця до здійснення психолого-педагогічної діагностики, своєчасної корекції та профілактики затримки психічного розвитку у дітей дошкільного і молодшого шкільного віку засобами спеціального виховання і навчання.

2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку» є:

- оволодіння системою загальнотеоретичних та спеціальних професійних знань про закономірності спеціального виховання і навчання дітей із затримкою психічного розвитку, про поширеність та симптоматику порушеного психічного розвитку;
- ознайомлення з досягненнями сучасної теорії та практики вітчизняної і зарубіжної спеціальної психології й педагогіки;
- оволодіння науково обґрунтованими методами психолого-педагогічної діагностики, подолання і попередження різноманітних форм затримки психічного розвитку;
- засвоєння основних закономірностей і системи спеціального виховання й навчання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з затримкою психічного розвитку (ЗПР);
- формування знань, умінь і навичок здійснення корекційно-розвиткової роботи при затримці психічного розвитку;
- засвоєння особливостей психолого-педагогічного впливу при порушеннях інтелектуальної діяльності, сенсорних і рухових вадах;
- використання у психолого-педагогічній практиці знань із суміжних педагогічних, медичних наук.

3.У ході вивчення дисципліни студенти набувають наступних **програмних компетентностей**:

Загальні компетентності:

ЗК03. Знання та розуміння предметної галузі та професійної діяльності.

ЗК08. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові компетентності спеціальності:

ФК04. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей з особливими освітніми потребами.

ФК07. Здатність враховувати особливості виховання і навчання дітей з особливими освітніми потребами в освітній роботі.

ФК08. Здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички для оволодіння основами психологічної діагностики та здійснювати корекцію окремих недоліків психофізичного розвитку дітей з важкими порушеннями мовлення.

ФК13. Здатність використовувати сучасні методи діагностики, здійснювати корекційну та реабілітаційну роботу з особами з особливими освітніми потребами.

Очікувані результати навчання

За результатами вивчення дисципліни «Психологія виховання та навчання дітей з затримкою психічного розвитку» здобувачі вищої освіти **повинні**:

ПРН-3. Знати сучасні методи проведення досліджень у галузі спеціальної освіти.

ПРН-6. Орієнтуватись у сучасних методах проведення досліджень у галузі спеціальної освіти; визначати проблему та понятійний апарат дослідження; збирати та аналізувати необхідну інформацію з різних джерел; використовувати персональний комп'ютер для планування експерименту та обробки його результатів.

ПРН-9. Володіти уміньми планування та організації освітньо-корекційної, реабілітаційної роботи з урахуванням вікових і індивідуальних можливостей дітей з особливими потребами та складати прогнози щодо її ефективності.

ПРН-12. Знати способи попередження і подолання порушень психічного та/або фізичного розвитку та особливості навчання і виховання осіб з особливими освітніми потребами.

ПРН-13. Добирати методи логопедичної роботи з особами, які мають різні порушення психофізичного розвитку.

ПРН-15. Організовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

Дидактична карта дисципліни

Тема заняття, кількість годин	Форма діяльності	Методи навчання і оцінювання	Оцінювання аудиторної роботи	Завдання самостійної і домашньої роботи, години	Література, інформаційні ресурси	Оцінювання самостійної домашньої роботи	Термін виконання самостійної роботи
Змістовий модуль 1. Загальні питання теорії виховання та навчання дітей з ЗПР							
<p>Тема1.3 історії розвитку проблеми навчання і виховання дітей із затримкою психічного розвитку. – 2 год.</p> <p>Теоретичні підходи до вивчення проблеми навчання і виховання дітей з ЗПР– 2 год.</p>	Лекція	МН1, МН3 МН5	1 бал	<p>1. Анатомо-фізіологічний напрямок дослідження ЗПР в історії психіатрії – 2 год. (МО7)</p> <p>2. Самостійна робота над основними поняттями дисципліни: навчання, виховання, розвиток, компенсація, корекція порушеного розвитку, декомпенсація, псевдокомпенсація та ін.– 2 год. (МО7).</p>	<p>Основна 1,6; Допоміжна:2,3, Інформресурси: 1-4</p>	5 балів	<p>До проведення змістовий модульного контролю №1</p>
	Семінар	МН1, МН2, МН4, МН6, МО2, МО4, МО9	5 балів				

Затримка психічного розвитку як психолого-педагогічна проблема– 2 год.	Семинар	МН2, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9	5 балів	дітей з ЗПР– 3 год. (МО6). 2.Проведення дослідження пізнавальної діяльності дітей з ЗПР– 3 год. (МО7). 3.Проаналізуйте особливості пам'яті, уваги, сприйняття при ЗПР – 3 год. (МО7). 4.Проаналізуйте особливості розумової діяльності дітей з ЗПР– 3 год. (МО7).				
Діагностика ЗПР в умовах спеціального дослідження– 2 год.	Семинар	МН2, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9	5 балів					
Корекція порушень мовлення у дітей з ЗПР на ранніх етапах дизонтогенезу– 2 год.	Лабораторне заняття	МН2, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9	5 балів					
Змістовий модульний контроль	Оцінювання програмних результатів навчання	МО4	10 балів	–	–	–	–	До підсумкового заняття
Змістовий модуль 2. Навчання і виховання дітей з затримкою психічного розвитку								
Тема 4. Теоретичні підходи до проблеми	Лекція	МН1, МН3 МН5	1 бал	1. Проведення дослідження емоційно-	Основна 1,2,3,5; Допоміжна:2,4, Інформресурси: 1-4	5 балів		До проведення змістовий

виховання та навчання дітей з ЗПР– 2 год.				вольової сфери дітей з ЗПР– 3 год. (МО6). 2.Підготуйте виступ про особливості ігрової діяльності дітей з ЗПР– 3 год. (МО7). 3.Основні прийоми та методи навчання та виховання дітей з ЗПР.– 2 год. (МО7).			модульного контролю №2
<p>Тема 5. Зміст і організація корекційно-розвивального навчання дітей із затримкою психічного розвитку.– 4 год.</p> <p>Організація корекційно-розвивального навчання дітей з затримкою психічного розвитку.– 2 год.</p>	<p>Лекція</p> <p>Практичне заняття</p>	<p>МН1, МН3, МН5</p> <p>МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9</p>	<p>2 бали</p> <p>5 балів</p>	<p>1. Зміст і організація корекційно-розвивального навчання дітей із затримкою психічного розвитку. – 2 год. (МО7). 2.Проаналізувати проблему здійснення індивідуального підходу до дітей з ЗПР на основі знань структури дефекту, соціальних умов</p>	<p>Основна 1,2,3,5,7; Допоміжна:2,4, Інформресурси: 1-4</p>	<p>5 балів</p>	<p>До проведення змістовий модульного контролю №2</p>

<p>Психокорекційна і психоконсультативна робота з батьками дошкільників з ЗПР.– 2 год.</p>	<p>Лабораторне заняття</p>	<p>МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9</p>	<p>5 балів</p>	<p>виховання, соматичного стану, здібностей, мотиваційної, афективної, сенсорної, когнітивної сфер розвитку їхньої особистості.– 4год. (МО7). 3.Проаналізуйте умови організації інклюзивного навчання в класі, де може навчатися учень з ЗПР.– 2 год. (МО7).</p>			
<p>Тема 6. Прийоми та методи навчання та виховання дітей з ЗПР.– 4 год. Прийоми та методи навчання дітей з ЗПР.– 2 год.</p>	<p>Лекція</p> <p>Практичне заняття</p>	<p>МН1, МН3, МН5</p> <p>МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9</p>	<p>2 бали</p> <p>5 балів</p>	<p>1.Розкрийте зміст психологічного супроводу дитини з ЗПР.– 2 год. (МО7). 2.Підготовка портфоліо майбутнього логопеда з наступними матеріалами: методи дослідження дітей з ЗПР,</p>	<p>Основна 1,3,4,6; Допоміжна:3,4,6,7,8, Інформресурси: 1-4</p>	<p>5 балів</p>	<p>До проведення змістовий модульного контролю №2</p>

Педагогічні і психологічні технології формування навчальної діяльності у дітей з ЗПР в початковій школі.– 2 год.	Лабораторне заняття	МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9	5 балів	методи навчання дітей з ЗПР.– 8 год. (МО7). 3.Розкрийте зміст психологічної підтримки сімей, де виховується дитина з ЗПР.– 2 год. (МО7).			
Тема 7. Перспективи розвитку навчання та виховання дітей з ЗПР.– 2 год. Підсумковий колоквіум і тестування.– 2 год.	Лекція	МН1, МН3, МН5	1 бал	1.Підготовка до презентації портфоліо методичних матеріалів – 5 год. (МО7). 2.Написання психолого-педагогічної характеристики на дитину з ЗПР.– 4 год. (МО7).	Основна 1,3,4,6; Допоміжна:3,4,6,7, 8 Інформресурси: 1-4	5 балів	До проведення змістовий модульного контролю №2
	Лабораторне заняття	МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО6, МО9 МО2, МО4, МО6, МО9	5 балів				
Змістовий модульний контроль	Оцінювання програмних результатів навчання	МО4	10 балів	–	–	–	До підсумкового заняття
Змістовий модуль 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання							
Змістовий модульний контроль	Оцінювання програмних	МО2,МО7	20 балів	Виконання ІНДЗ: Індивідуальне	–	–	Не більше 7 днів після завершення

	результатів навчання			науково-дослідне завдання – розробка програми діагностики, корекції, навчання і виховання дітей з ЗПР. –15 год.			аудиторного навчання
Підсумковий контроль	тестування	МО2,МО3,МО4,МО7,МО9,МО10	10 балів	–	–	–	Не більше 7 днів після завершення аудиторного навчання

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);

МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);

МН5 – відео метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);

МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

МО1 – екзамени;

МО2 – усне або письмове опитування;

МО3 – колоквіум;

МО4 – тестування;

МО5 – командні проекти;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;

МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;

МО10 – залік.

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, проектор для комунікації та опитувань, виконання домашніх завдань, виконання завдань самостійної роботи, проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль); програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності.

Політика дисципліни

Організація вивчення дисципліни відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, що здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

На заняттях **забороняється** використання мобільних пристроїв, виключенням є користування ними лише під час підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: відвідування усіх видів занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та підсумкові завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;

- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів;
- не списувати під час виконання тестових завдань та написання контрольних робіт (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

У разі виявлення плагіату в будь-яких видах робіт, Ви отримаєте незадовільну оцінку і повинні будете повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю:– екзамен.

Відвідування **лекційних занять** оцінюється в 1 бал. (Загальна сума балів – $10 \cdot 1 = 10$). Участь у **практичних і лабораторних заняттях**, виконання завдань до практичного заняття – 5 балів (Максимальна сума балів – $10 \cdot 5 = 50$). Виконання завдань **самостійної роботи** – 5 балів за кожну тему (Загальна сума балів – $7 \cdot 5 = 35$). **Змістовий модульний контроль** по 2-х модулях – 20 балів. **Підсумкове тестування** – 10 балів. **ІНДЗ** – 20 балів. **Екзамен** – 40 балів. **Загальна сума балів – 185 балів**. Коефіцієнт перерахунку $185:100=1,85$

Додаткові бали (не більше 5 балів): студент може отримати за виявлену творчість і особливу активність у різних видах діяльності, а також у волонтерській роботі.

Критерії оцінювання результатів навчання

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях,	Високий (творчий)	відмінно	зараховано

			переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності		
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і		

			розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ. Екзамен виставляється за результатами поточного модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

Розподіл балів, що отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий контроль	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				ІНДЗ		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	20	40	185 (100)
11	11	22	6	17	17	11			
Модульний контроль - 10			Модульний контроль - 10				Підсумкове тестування -10		

Коефіцієнт перерахунку $185:100=1,85$

Питання до підготовки до підсумкового контролю (екзамену)

1. Історія розвитку психологічної допомоги дітям з ЗПР.
2. Теоретичні підходи до проблеми виховання та навчання дітей з ЗПР.
3. Основні принципи психолого-педагогічного обстеження дитини з ЗПР.
4. Клінічна та психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку.
5. Закономірності нормального психічного розвитку і патології.
6. Вимоги до методів психолого-педагогічної діагностики розвитку осіб з ЗПР.
7. Сутність феномену порушеного розвитку.
8. Основні методи психокорекції мовленнєвих порушень у дітей з ЗПР.
9. Особливості відчуття і сприймання у дітей з ЗПР.
10. Особливості уваги дітей з ЗПР.
11. Особливості мислення у дітей з ЗПР.
12. Організація та структура психологічного вивчення дітей з ЗПР.
13. Особливості пам'яті у дітей з ЗПР.
14. Особливості вольової дії у дітей з ЗПР.
15. Особливості особистості дітей з ЗПР.
16. Запропонуйте комплекс заходів з метою корекції пізнавальної сфери дітей з ЗПР.
17. Прийоми і методи психокорекційної роботи з дітьми з ЗПР.
18. Прийоми і методи навчання дітей з ЗПР.
19. Прийоми і методи виховання дітей з ЗПР.
20. Інноваційні методи навчання та виховання дітей з ЗПР.
21. Психологічний супровід і підтримка дітей з ЗПР.
22. Розкрити зміст і напрями корекції труднощів при вивченні мови і читанні дітей з ЗПР.
23. Сформулюйте рекомендації для батьків з питань правильного виховання дитини з ЗПР.
24. Розкрийте загальні та специфічні закономірності психічного розвитку дітей з ЗПР.
25. Охарактеризуйте методи вивчення пізнавальних процесів у дітей з ЗПР.
26. Запропонуйте комплекс заходів з метою корекції мовленнєвих порушень у дітей з ЗПР.
27. Проаналізуйте форми клінічної неоднорідності дітей з ЗПР.
28. Охарактеризуйте методи вивчення емоційно-вольової сфери дітей з ЗПР.
29. Визначити прийоми і методи формування особистості дітей дошкільного віку з ЗПР.
30. Проаналізуйте вплив порушень мовлення на пізнавальну діяльність дитини з ЗПР.
31. Зробіть історичний екскурс у проблему психологічної корекції дітей з ЗПР.
32. Розкрийте умови, за яких забезпечується нормальний психічний розвиток дитини.
33. Скласти клініко-психолого-педагогічну характеристику дітей з ЗПР.
34. Обґрунтуйте специфіку використання тестових методик у процесі діагностики дітей з ЗПР.

35. Охарактеризувати особливості мовленнєвого розвитку дітей з ЗПР.
36. Розкрити сутність профілактики, раннього виявлення і ранньої допомоги дітям із відхиленнями у розвитку.
37. Складіть план обстеження пізнавальних процесів та емоційно-вольової сфери дитини з ЗПР.
38. Описати діагностичні критерії відмежування ЗПР від схожих станів.
39. Розкрийте сутність якісного та кількісного підходів у процесі аналізу експериментальних даних про стан психічного розвитку дитини з ЗПР.
40. Розробіть перспективний план роботи консультативного центру для батьків, котрі виховують дитину з порушеннями розвитку.
41. Поясніть, у чому полягають співвідношення соціальних і біологічних факторів у розвитку психіки.
42. Розробіть приблизну схему протоколу спостереження за поведінкою дитини дошкільного віку з ЗПР.
43. Обґрунтуйте необхідність психопрофілактики та вчасної корекції особистості дитини з ЗПР.
44. Проаналізуйте моделі інтегрованого навчання у спец освіті.
45. Охарактеризуйте соціальні чинники, що негативно впливають на формування особистості дитини з ЗПР.
46. Складіть план бесіди з батьками про особливості психо-емоційного розвитку дитини з ЗПР.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна

1. Войтко В.В. Психолого-педагогічний супровід дітей з затримкою психічного розвитку Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2017. 48 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. 3-тє видання, виправлене. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
3. Інклюзивне навчання: досвід упровадження / упоряд. А. А. Колупаєва; ред. рада М. Мосієнко, М. Голубенко, Т. Шаповал, Г. Харук ; авт. кол.: І. Луценко, Д. Романовська, Л. Кирилецька та ін. Київ : ВГ Шкільний світ, 2015. 200 с. (Б-ка Шкільного світу).
4. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Харків: видавництво «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.
5. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: науково-методичний збірник. Вип. 12 / [редкол.: В. В. Засенко, А. А. Колупаєва, Т. П. Вісковатова та ін. ; за ред. В.В. Засенка, А. А. Колупаєва] ; НАПН України, Ін-т спец. педагогіки. Київ, 2017. 184 с.
6. Ужченко І.Ю. Психологія дітей із затримкою психічного розвитку: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ «Луган. нац. ун-т імені Т.Г. Шевченка, 2011. 125 с.

Додаткова

1. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі / [автор-укладач Л.В.Туріщева]. Харків: Вид. група «Основа», 2011. 111 с.
2. Іщук В., Линник Л., Торбенко О. Кольоротерапія. Технологія застосування кольору у реабілітації та оздоровленні дітей з особливими потребами. *Дефектолог.* 2018. №2. С. 20–22.
3. Колупаєва А.А., Софій Н.В., Найда Ю.М. та ін. Інклюзивна школа: Особливості організації та управління: Навч-метод. Посібник./ за заг. ред. Даниленка Л.І. 2-ге видання, стереотипне. Київ: ФО – П Парашин І.С., 2010. 128 с.
4. Логопедія. Підручник /За ред. М.К. Шеремет. Вид.5-те. Київ: Видавничий дім «Слово», 2018. 856 с
5. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 4-те видання, перероблене. Київ: «Академвидав», 2018. 408 с.

6. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років «Віконечко»/ за ред. Л.І. Прохоренко. 2018. 236 с.
7. Семизорова В. Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми із ЗПР в ЗДО. Молодша група. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 88 с
8. Шевців З. Основи інклюзивної педагогіки : підручник / З. М. Шевців. Київ: ЦУЛ, 2017. 248 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej> – програми розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
2. <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> – інклюзивне навчання.
3. <http://logoclub.com.ua> – логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи.
4. <http://www.uasp.org.ua> – українська асоціація корекційних педагогів.